

FRO

Nytt

Nr 4, december 2009

Hemvärnsinspektion på Södertörn

sid 11-13

*Sambandspersonal
vid bataljonsstaben
i Västerhaninge.*

2010 blir ett spännande år

I årets elfte timme vill jag summera året som gått och samtidigt se in i spåkulen inför kommande år.

För FRO:s del har mycket hänt, stort som smått. Vi har genomfört ett bra utbildningsår tillsammans med våra uppdragsgivare, vi har ändrat vår ledningsfilosofi genom att upprätta ett arbets- och verkställande utskott (AVU), den pensionerade generalsekreteraren har åter tagit rodet.

Jag hoppas att föreningsaktiviteterna på hemmaplan också varit bra för dig som medlem.

Under året har orosmoln kommit in över alla frivilligorganisationer genom "frivilligutredningen" (SOU 2008:11). Det mest omvälvande i den är kanske att vårt föreningsstöd kan komma att försvinna helt eller delvis. Man talar istället om "overhead" på uppdragsmedlen. Föreningsstödet har varit en hjälp till FRO, från avdelningsstöd till den centrala ledningsorganisation vi har idag.

När det gäller den ekonomiska framtiden har vi inte svaret förrän i slutet av året. Vi bör dock alla vara beredda på att framtiden blir annorlunda än vi planerat!

Handlingsberedskap, anpassning

och **förståelse** är ledord vi måste ha med oss in i 2010. Mål och medel måste gå hand i hand, kostymen kan inte vara större än vad plånboken medger!

Under kommande år har vi riksstämman där framtidsbeslut ska fattas. Vi måste ha förståelse för att beslut som påverkar oss kan fattas av andra, till exempel av riksdagen, och att vi har svårt att hinna parera med lika snabba beslut under en riksstämman.

Vi ska också tillsammans utse nya ledamöter till vår centralstyrelse. Nu råkar det vara många som av personliga skäl väljer att inte ställa upp för omval.

Kontinuiteten i styrelsearbetet kommer att påverkas eftersom endast tre relativt nya i centralstyrelsen ställer upp för omval. Här måste vi hjälpas åt. Det är viktigt att vi alla tar vårt ansvar och kommer med förslag till valberedningen på personer vi vill ha med för att leda FRO in i framtiden.

Ett par viktiga framtidsfrågor är rekrytering (har vi hört det förut?).

Foto Eva Neveling

Georg Guldstrand

Medlemsantalet är viktigt men att bemanna våra uppdrag är troligen ännu viktigare. Kan inte vi bemanna våra uppdrag finns alltid en risk att andra kan.

En annan fråga är hur vi ser på vår föreningsverksamhet ställd mot vår uppdragsverksamhet. Ska FRO som förening kunna överleva och därmed ha

den ekonomi som då krävs?

Under december är målet att vårt diskussionsforum på fro.se åter ska öppnas, nu med lite nya funktioner och ny policy. Vi hoppas att många engagerar sig i de olika ämnen som tas upp. På forumet kommer det även att finnas en "tråd" rörande centrala ledningsfrågor. Där är du välkommen att ställa frågor till centralstyrelsen och till det uppdrags- och föreningsben vi numera har.

Tack för det gångna året. Nu laddar vi för att visa att FRO kan leverera stöd till försvarsmakten samt samhällets krisberedskap!

God Jul och Gott Nytt FRO-år!

*Georg Guldstrand
vice ordförande,
ansvarig för AVU*

Medlemstidning för

Frivilliga Radioorganisationen

fronytt@fro.se, fax 08-52807737
Stora Nygatan 26, 111 27 Stockholm

Chefredaktör och ansvarig utgivare

Eva Neveling
eva.neveling@fro.se
08-753 00 21, 070-715 58 56

Stf ansvarig utgivare

Peter Antoni, 08-765 80 39
peter.antoni@fro.se

Lokalredaktörer

Lillemor Bohlin, 044-22 60 79
lillemor.bohlin@fro.se
Pekka Hakkarainen, 070-795 33 21
pekka.hakkarainen@fro.se

Marie Nedinge, 08-10 69 54
marie.nedinge@fro.se
Kjell Nerlich, 0505-120 00
kjell.nerlich@fro.se (teknisk redaktör)

Annonser

Krister Ljungqvist, 070-519 49 39
krister.ljungqvist@fro.se

Tryck

VTT Grafiska, Vimmerby, 2009

Ordförande

Björn Hägglund, bjorn.hagglund@fro.se

Generalsekreterare

Jan Johansson, jan.johansson@fro.se
tel 070-561 53 71

Webbplats

www.fro.se

Adressändring

Vid adressändring kontakta eget förbund.

Ekonomi: Susanne Hänel
E-post: ekonomi@fro.se, 08-528 077 32

Administration: Helena Battersby
E-post: adm@fro.se, 08-528 077 31

Utbildning: Lennart Back
E-post: utbildning@fro.se, 08-528 077 34

Materiel: Bo-Göran Olsson
Tel/Fax: 0611-60104
E-post: bo.g.olsson@fro.se
E-post: central.mtrl@fro.se

Chefredaktören förbehåller sig rätten att redigera i allt inkommet material.

Nästa nummer kommer i v 12, 2010.
Material senast 10 februari.

Omslagsbild

Stridsbåt 90 H i aktion vid hemvärnsinspektionen på Södertörn. *Lilla bilden:* Hassan Alinaghizadeh, Emil Goldberg, David Jonsson, Per Hortlund, skötte sambandet vid bataljonsstaben i Västerhåninge. (Foto C-H Segerfeldt)

Översyn av FRO:s stadgar

Är det så här FRO ska ledas?

Än har du chansen att komma med synpunkter på stadgearbetet

På uppdrag av FRO Riksstämman 2008 pågår en översyn av stadgar på alla nivåer inom FRO. Arbetet ska leda till en proposition till kommande riksstämman. Jag kan inte här redovisa alla detaljer men vill belysa några viktiga punkter. Arbetet är inte färdigt. Fler remisser kommer innan riksstämman 2010.

Tre olika remisser har hittills skickats ut till förbunden. En tredjedel av förbunden och några avdelningar har svarat. Vi hade hoppats på fler svar.

Riksstämman 2008 uttalade att vi måste ha tidiga remisser i viktiga frågor. Alla synpunkter är viktiga och det är nu i början på arbetet som möjligheten att påverka är störst.

Även om de angivna svarstiderna nu har passerat är det inte för sent att skicka in synpunkter till stadgar2010@fro.se.

FRO Grundstadgar

Behövs en värdegrund för verksamheten i FRO? Centralstyrelsen har föreslagit att vi ska hänvisa till försvarsmaktens värdegrund. Den gäller för våra militära uppdrag och anses ligga flera år före resten av samhället.

Något förbund anser att en hänvisning till försvarsmaktens värdegrund skulle bidra till en ökad militärisering av FRO, något som man inte vill se.

Ska stadgarna vara tydligare med vilka krav som ställs på förbund och avdelningar? Förbunden anser inte att det behöver förtydligas i stadgarna. Däremot måste det till en förbättrad information från centralstyrelsen och bättre dialog med förbunden. Beslut om uppdrag som förbunden ska genomföra ska tas på riksstämman och styrs sedan genom anvisningar från centralstyrelsen.

Hur ska förbunden vara representerade på riksstämman? Förra stämans beslut att minska antalet delega-

Foto Eva Neveling

Kent Ahlqvist hoppas att fler förbund ska komma med synpunkter på arbetet med översynen av FRO:s stadgar.

ter gav en "platt" stämman med sämre spridning i förbundens representation.

Här vill förbunden dock att det ska vara minst två delegater per förbund på stämman. Beslutet från riksstämman 2008 kan kvarstå.

Mandatperioden för centralstyrelsen medlemmar är idag två år, men föreslås bli förlängd till fyra eftersom det tar tid att sätta sig in i arbetet. En längre period kan ge styrelseledamöterna möjlighet att bli mer effektiva i sitt arbete.

Förbund och avdelningar

Nuvarande regler förslås ändras. Ett förbund i FRO ska vara en ideell förening med vald styrelse. Möjligheter till annan form av ledning tas bort. För avdelningarna är det annorlunda. Många avdelningar har idag svårt att välja en full styrelse och att driva en egen förening. Här är förslaget

att införa nya former för att driva verksamhet utan alltför mycket administration. Några förbund har redan provat detta med gott resultat.

Är vi är rätt organiserade? Kan kanske förbunden tas bort eller ersättas av en organisation på regionnivå. Frågan bör diskuteras.

Valberedningen

Bestämmelserna för den centrala valberedningens arbete diskuterades flitigt på föregående riksstämman. Jag har tillsammans med nuvarande valberedning resonerat kring det arbete som gjordes inför stämman 2008. Det finns både bra och mindre bra delar i det arbetet. Som exempel kunde den sammanställning av kandidater som skickades ut missförstås, vilket förmodligen ledde till att färre nomineringar kom in.

Vi föreslår nu att nomineringar inte ska behöva vara skriftliga. Det ska vara enkelt att nominera. Vi har svårt att hitta lämpliga kandidater till centralstyrelsen och andra viktiga befattningar och valberedningen måste därför vara öppen för de förslag som finns.

Remissen ska användas för att skaffa kompletterande information om de föreslagna kandidaterna. Det kan till exempel ske genom en provomröstning, där förbunden får rangordna inkomna förslag.

I undantagsfall ska valberedningen själv kunna nominera ytterligare kandidater under remisstiden. Då riskerar man inte att missa kandidater som kommit upp i diskussioner med förbunden. □

Kent Ahlqvist

Det ska vara enkelt att nominera. Valberedningen måste vara öppen för de förslag som finns.

Civila uppdrag kräver avtal

Nu hänger det på förbunden om det ska bli uppdrag

– När det finns en resurs i samhället som är övad, tränad och utbildad så är det en viktig ingrediens för en krishanteringsförmåga.

Thomas Degeryd är handläggare i frivilligfrågor hos MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, och en central person för FRO, när det gäller uppdrag i det civila samhället. Inte minst sedan regeringen lagt sin budgetproposition om hur skattemedel ska användas i den nya militära organisationen.

Så här kommenterar försvarsutskottets Karin Enström (m) propositionen:

– Propositionen tar inte ställning till vad som ska tas bort från försvarsmaktens stödorganisationer. Det kommer särskilda så kallade genomförandekommittéer att göra.

– Men helt klart är att vi kommer

Karin Enström (M), försvarsutskottet: – Frivilligorganisationerna måste omorganiseras. Skattemedel ska finansiera uppdrag. Inte administration.

att flytta resurser från stödverksamhet till kärnverksamhet. Frivilligorganisationerna är en stödverksamhet.

– Denna omvandling förutsätter att vi frigör resurser och då måste

– Kommunerna måste göra en risk- och sårbarhetsanalys. Då kommer säkert också behoven att bli tydligare, säger Thomas Degeryd, ansvarig för frivilligfrågor vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

organisationsstödet bort. I alla fall ska vi se över det. Frivilligrörelsen spelar avgjort en viktig roll, men skattemedel ska inte gå till administration och överbyggnad utan frivilligrörelsen måste omorganiseras.

Många har inte fattat

På centralt håll har det budskapet nått ut till frivilligrörelsen, men än finns knappast någon större medvetenhet ute i organisationerna.

Här driver FRO ett särskilt projekt, Civsam, under ledning av Gunnar Unger. Projektet ska detaljutforma en handlingsplan för den civila verksamheten. Hittills har man genomfört ett par möten med MSB.

Ett resultat är att inrätta centralt styrda regionala sambandsgrupper som kan hjälpa förbund och avdelningar i den viktiga införsäljningen mot kommuner och länsstyrelser.

– Målet är att vi ska ha avtal mellan FRO och Sveriges kommuner om vilka insatser som behövs, säger Gunnar Unger.

Här ligger en svårighet, då den utbildning som MSB betalar FRO för att genomföra, endast kan starta om uppdragsgivarna (kommunerna i första hand) kan precisera ett behov och att man är beredd att teckna avtal. Men kommunerna kan inte lista den kompetens som behövs då de rimligen ännu inte vet om den.

– Så förslaget från oss är att vi tillsammans vill fortsätta att utbilda våra signalister enligt den erfarenhet och kunskap om behoven som 60 års verksamhet har gett oss, säger Gunnar Unger.

På MSB är man inte helt överens om denna inriktning.

Samhällets behov måste styra

– Det är behovet som ska vara styrande och med det menas samhällets behov av de frivilliga försvarsorganisationernas tjänster, säger Thomas Degeryd, som konstaterar att det behövs en grundläggande utbildning för att kunna skriva avtal som motsvarar brukarnas behov.

– Därefter är det upp till den mottagande kommunen eller myndigheten att öva och vidareutbilda resursen.

– Alla kommuner måste göra en risk- och sårbarhetsanalys. Då kommer säkert också behoven att bli tydligare, säger Thomas Degeryd.

FRO har dock ingen tillgång till dessa analyser, vilket också gör det svårare att "sälja in" tjänster hos kommunerna och att kunna skriva avtal.

– Det är här de nya gruppcheferna inom RSG ska bli en resurs för avdelningar och förbund i de kommunala kontakterna. Mellan varje enskilt förbund och RSG ska därför en överenskommelse träffas om hur bearbetningen av kommuner och länsstyrelser ska genomföras.

Här har FRO tagit fram en särskild broschyr som ska vara ett stöd i kontakterna.

Varje FRO-are som ingår ett avtal får ersättning för de insatser han eller hon eventuellt gör, vilket motsvarar ersättning för en deltidssbrandman. FRO får ersättning för de utbildningar man genomför, vilka alltså ska motsvara de kompetenskrav kommunen ställer i sina avtal.

Hittills är det endast Stockholmsförbundet och Skåne som har avtal med kommuner om insatser och samverkan. Dessutom finns ett antal avtal med länsstyrelser. Ett stort antal FRO-are har också enskilda avtal med sina hemkommuner inom FRG-verksamheten.

– Även om vi inrättar en stödfunktion (RSG) är förbundens insatser avgörande för om vi ska lyckas, och här behövs nu att förbundsledningarna lägger på ett kol, avslutar Gunnar Unger. □

C-H Segerfeldt

FRO har tagit fram en broschyr för att underlätta kontakterna mellan förbund och kommuner.

Radiokommunikationslösningar för proffs och amatör

Auktoriserad återförsäljare av SPE, Yaesu, Vertex, Icom och Kenwood
AOR Bencher Butternut Comet Diawa Diamond Heil LDG MFJ Microset Palstar

44900:-

SPE EXPERT 1K-FA PRO

Helautomatiskt transistorlutsteg 1KW heltäckande kontinuerligt 1,6-30MHz
Inbyggd automatisk antennavstämning. Inbyggd nätrel. 2st ingångar för 2 olika transceivers, perfekt för SO2R. 4st antennutgångar. Kopplas enkelt ihop med alla modeller av YAESU ICOM KENWOOD TEN-TEC för automatisk hantering av band, antenntuner och antennpark. Vikt 19kg.

Fullständig garanti 2 år samt service.

Ny modell EXPERT 2K-FA 2KW 160-6m

SB-2000 USB PSK/data interface

Alla digitala moder.

890:-

Räntefri finansiering:

Vi erbjuder fördelaktig finansiering i samarbete med Fakturera mej. Välj 3, 6, 12, 24 eller 36 månader.

Du kan nu enkelt handla mot faktura eller avbetalning i vår webbshop.

VX-8E Kompakt trebandsradio med stöd för APRS

4.650:-

GPM-1500 Multibandsvertikal. 160m-10m inkl WARC. Kräver AT. Längd 6,3 m

2.900:-

LSG Communication AB www.lsg.se

Besöks- och postadress: Nordanås 222 891 92 Örnsköldsvik org 556648-1023
Bankgiro 5490-0105 Plusgiro 299174-3 Telefon: 0660-29 35 40
Internet: www.lsg.se E-post: info@lsg.se **Samtliga priser inkl 25 % moms.**
Öppentider måndag-fredag 0900-1700 Lördagar 1000-1400 Söndag stängt.

Visst påminner de om fågelholkar, men i stället handlar det om geocachar.

Geocaching – modern skattjakt med elektronisk kompass

Geocaching är en sport för alla som har en bärbar GPS. Man kan kalla det för en modern variant av gömma nyckeln eller skattjakt. Någon gömmer en burk eller liknande någonstans, med en loggbok och en penna som viktigaste innehåll. Sedan publiceras så noggranna koordinater som möjligt, ibland tillsammans med ledtrådar, på en webbplats på internet. Intresserade kan sedan leta upp geocachen och anteckna sig i loggboken.

Det går att ta ett föremål från cachen, men bara om ett nytt lämnas. Ibland utvidgas cachen till en multicache, där flera olika gömställen måste besökas, för att ur dessa få delar av den information som behövs för att finna slutmålet.

Ibland arrangeras träffar (s.k. events) för skattsökare, där koordinaterna för platsen där mötet sker läggs ut på samma sätt som för en vanlig gömma men med tillägget att de bara gäller ett visst datum och klockslag.

Geocaching är ett sammansatt amerikanskt ord som består av GEO från det grekiska geo som betyder jord, mark och CACHING från det

engelska ordet cache som betyder gömställe, gömd proviant. En svensk översättning av geocaching kan vara ”Skattjakt-med-GPS”.

Geocachegömmor placeras ofta på natursköna eller sevärda platser, men gömman kan lika gärna vara belägen

på en tokig eller svårtillgänglig plats. När skaparen av geogömmen gömt sin skatt, publiceras koordinater och en beskrivning på webbplatsen www.geocaching.com. Utöver koordinater och beskrivning anges hur svårt det är att finna gömman. Detta beskrivs

I en geocache modell large kan man faktiskt krypa in hel och hållen.

genom en klassificering vad gäller svårighet och terräng i en femgradig skala från 1 till 5.

Om både svårighetsgraden och terrängförhållande är 1 är det en enkel gömma att finna. Anges den däremot som är 5-5 är det en svår gömma som kanske kräver både verktyg och/eller speciell utrustning för att plockas fram.

Geocachens behållare kan också vara av olika storlek, vilket också gör det mer eller mindre svårt att hitta gömman. De olika storlekar som definieras är följande: large, regular, small, micro och other. Regular har en storlek som motsvarar en matlåda och micro en filmburk. Utformning av burkar och behållare samt hur de göms, får gömmans ägare själv klura ut eller uppfinna.

Allt från lätt till svår att hitta

Det finns olika typer av geocachar. De vanligaste är: traditional, multi, mystery / puzzle och event. En traditionell geocache skall återfinnas på den plats som koordinaterna anger.

För en multi är det flera steg som skall lösas för att komma fram till koordinaterna för slutgömmen. En gömma av typen mystery/puzzle kan ibland kräva åtskillig möda för att lista ut den slutliga koordinaten för gömmans plats.

När gömman hittats görs loggning och eventuella byten av "skatter". Gömmor med storlek micro innehåller inga bytessaker. Här brukar bara loggremsa och en liten penna få plats.

När gömman är funnen och anteckning på loggremsa eller i loggbok gjorts, återstår det att logga på Geocachings webbplats att gömman är funnen.

En anteckning brukar oftast också göras om vilka byten av prylar som cacharen gjort. Antalsräkning sker automatiskt för hur många gömmor var och en finner. På det sättet blir det en tävling i att försöka finna så många gömmor som möjligt.

Här går det att tävla mot alla andra eller bara med sig själv.

Travel bugs

Det finns en speciell form av bytessaker som kallas travel bugs, så kallade trackable items (förkortning TB). Tra-

vel bugs ger ett speciellt uppdrag att utföra. En travel bug skulle exempelvis kunna ges uppdraget att "resa runt jorden". Geocacharens uppgift blir då att försöka hjälpa "buggen" att lösa sin uppgift genom att ta med den en bit på vägen.

Travel bugs beskrivs precis som gömmorna och var och en som tar med dessa en bit på sin resa skriver en litenlogg om buggens upplevelser och eskapader.

Enligt regelboken skall cachare som tar en pryl från en gömma, lämna någonting annat i stället. Oftast är det små saker av ringa värde som ligger i lådan, men om det ligger en tia i burken går det bra att byta den mot en femtioöring. För travel bugs finns dock inte detta krav. Deras uppgift är ju att utföra sitt uppdrag och det är därför inte nödvändigt att lämna något som ersättning.

Hemliga typer

Geocachare är lite hemliga av sig. De försöker som regel låta bli att visa vad de håller på med så att de inte skall väcka onödig uppmärksamhet.

Det kan det ibland vara svårt att leva upp till när en svärgömd låda skall hittas.

De som inte är invigda i "hobbyn" kallas för "mugglare". Det finns en uppsjö av förkortningar och kodord som de som är invigda förstår betydelsen av. Mer om geocaching kan du läsa på www.geocaching.com.

Varför inte registrera dig och prova själv?

*Text och foto:
Benny Nord*

FAKTA. I hela världen finns 942 000 gömmor. I Sverige finns ca 26 500 gömmor. Den svenske geocachare som funnit flest skatter har hittat 7 147. Själv befinner jag mig på 134:e plats med 1 352 hittade gömmor.

Några exempel på kodord:

TFTC = Thank you For the Cache (Tack så mycket för cachen).

TNLN = Took Nothing, Left Nothing (Tog inget, lämnade inget).

FTF = First to Find (Först att hitta gömman i fråga).

Ny projektledare i Vägverksuppdraget

Ulf Malmgren, FRO Dalarna, övertar FRO-ansvaret för Vägverksuppdraget efter Niclas Gylered.

FRO:s Vägverksuppdrag byter projektansvarig vid årsskiftet, då Niclas Gylered lämnar över till Ulf Malmgren, Borlänge.

Den första utbildningen inför uppdraget genomfördes i Borlänge i januari 2008 och Ulf Malmgren har varit med från början.

I sitt tidigare jobb vid Dalregementet var han arbetskamrat med Sten Wickberg, som idag är ansvarig för Vägverkets krisberedskap.

Hittills har FRO-gänget inte varit med om något "skarpt läge" i Vägverksuppdraget. Däremot har det varit höjd beredskap vid några tillfällen inför väntade oväder.

Cirka 25 FRO-are har idag avtal med Vägverket och de är spridda över hela landet.

Då Ulf bor i närheten av Vägverkets förråd i Borlänge har han fått i uppgift att ordna utrustningen i de två radiobandvagnar som finns samt att göra instruktioner och förteckning över vagnarnas utrustning.

– Jag har ju arbetat med de här sakerna när jag var yrkesverksam så när jag blev ombedd att hjälpa till med utrustningen av vagnarna så tackade jag förstås ja, säger Ulf.

I november ska utrustningen av vagnarna vara klar inför den kommande vinterns eventuella insatser.

Eva Neveling

Risto Louko, FRO Dalarna, håller lektion i Ra 122 på Fårö. (Foto Ulf Hallne)

Hemvärnet 70 år

Hemvärnsuppdraget fortfarande FRO:s viktigaste

Hemvärnet, FRO:s största och i särklass viktigaste uppdragsgivare sedan 35 år, fyller 70 nästa år. En jubileumsbok med tyngdpunkt på de senaste 20 åren är på väg. Peter Antoni, som varit med alla 35 åren, summerar några för FRO viktiga händelser.

Hemvärnets avtalspersonal fick i slutet av 1980-talet folkrättslig status som kombattanter. Huvuddelen av FRO:arna i hemvärnet hade gjort värnplikten och önskade nu få vapen i likhet med hemvärnsmännen. Försvarsmak-

ten sa nej och först efter en massiv proteststorm i FRONytt, uppvaktningar, motioner mm gav chefen för armén med sig och tilldelade avtalspersonalen gevär m/96, ett vapen så gammalt att knappt någon av FRO-arna var utbildad på det. Ny proteststorm och till sist blev det kpist, men den fick inte förvaras i hemmen. Nu år 2009, i ett helt annat omvärldsläge är det ak4, som gäller. Även den ska förvaras i förråd.

Nästa stora fråga blev hemvärnets radiostationer. Datorer och transistorer hade blivit vardagsmat i sän-

daramatörkretsar. I hemvärnet var Ra 122 och Ra 200 allena rådande. Bägge hade rötter i 1950-tal under Koreakrigets dagar.

Nya uppvaktningar som till slut gav resultat. CA, chefen armén, sade fortfarande ”har inte råd, kommer på sikt”.

Ett antal framsynta försvarsområdesbefälhavare köpte emellertid moderna stationer till sina hemvärnsförband. Först ut var Älvsborg redan 1990. Därefter kom Jämtland, Skaraborg, Sörmland m fl. Då CA 1997 levererade de första Ra 763 hade

mer än hälften av hemvärnsförbanden redan köpt egna stationer.

FRO tilldelades 2007 huvudmannskapet för sambands- och informationssystem inom FM frivilligverksamhet. FRO har därmed fått en tydligare roll bland annat för att rekrytera, utbilda och krigsplacera signalister i hemvärnsförbanden.

På plussidan noterar jag även Molos- och Vägverksuppdragen. Tyvärr är de enda riktigt positiva bevisen på mångårig strävan att skaffa civila uppdrag till FRO. Kommuner och landsting står ju inte i kö för att avtala om samarbete.

Allt är tyvärr inte positivt. Alla försvarsutredningar och -beslut, utredningar om frivilligförsvaret har skapat oreda och dåliga planeringsförutsättningar. Omvärlden har förändrats i positiv riktning. Militärt hot mot Sverige finns knappast i dagsläget. Försvaret har reducerats kraftigt. FRO:s uppgifter har ändrats och därmed även medelstildelning.

I början av 1990-talet hade FRO 12 miljoner kr i årligt anslag, år 2001

ca 21 miljoner kronor och år 2008 12,5 miljoner. Allt i då gällande penningvärden. Hur tilldelningen ser ut inför 2010 är i skrivande stund osäkert, vilket skapar problem för planeringen.

Medlemsutvecklingen är tyvärr mycket negativ och har följt medelstildelningen. Ca 7 000 medlemmar år 1990 blev 8026 (topp) den sista december 1996 och nu är antalet medlemmar knappt 4 500.

Framtiden? Skall FRO överleva som avtalsorganisation måste vi, som jag ser det, i första hand sköta vårt uppdrag för hemvärdet bra. FRO-förbund och -avdelningar måste rekrytera, utbilda och krigsplacera de signalister som behövs i hemvärnsförbanden. □

Peter Antoni

Tisdagskväll i Försvarsgården i Norrviken, där teknikintresserade killar lär sig mer om radio.

Radio är coolt

Sex tonårskillar jobbar i höst med att lära sig grunderna i antennlära och vågutbredning, hur man hanterar en jaktradio, litet teori om Rakel och Ra 146 i en nystartat ungdomsverksamhet i Sollentuna, som tillhör FRO Stockholms norra avdelning.

– Vi träffade de här killarna under Roslagsmarschen i våras, säger Monika Sveningsson, FRO Stockholm. De är tekniskt intresserade och vi hoppas att de ska locka med sig andra

teknik- och radiointresserade ungdomar till oss.

Varje tisdagskväll träffas ungdomarna i Försvarsgården i Norrviken, Sollentuna, tillsammans med några ungdomsledare, där Nocke Drewsen är ansvarig.

Till våren hoppas de på att bli godkända sändaramatörer. □

Eva Neveling

Vem vill bli FUNKTIONÄR?

I förra numret av FROnytt uppmanas alla betonghäckar att lämna plats för nytänkande och yngre krafter i våra styrelser. Många funktionärer sitter kvar länge på sina poster och inser inte att utvecklingen på sikt hämmas om ”nya friska funktionärer” hindras från att komma fram.

De som suttit länge på sina befattningar har kanske stor erfarenhet, men ibland är det nog bättre för FRO om man lämnar över ledartröjan, innan det är för sent. Något att fundera på till julögröten, kanske?

Centralstyrelsen annonserar efter en handläggare för funktionärsfrågor. Man har tydligen inte hittat någon som vill driva detta viktiga arbete. Saknas det funktionärer med erfarenhet som kan hjälpa till? Hur ska vi kunna utveckla FRO om vi inte har en tillväxt på funktionärer?

Ett brev från den centrala valberedningen damp ner i förbundets brevlåda. Det var en oroväckande läsning. Mer än halva styrelsen har avböjt omval vid kommande stämma. Det är inte bra för det långsiktiga arbetet att så många hoppar av.

På föregående stämma drev valberedningen med kraft igenom sitt förslag, trots att det fanns försök från förbunden att nominera flera kandidater. Är de många avhoppet resultatet av ett magert urval i förra valet, eller finns det andra anledningar?

Det är snart tid för stämmor i avdelningar och förbund! När gav du FRO en ny funktionär senast?

Medlemmar är en förlustaffär för FRO säger styrelsen och syftar då på att ekonomin är baserad på stödmedel och att medlemsavgifterna inte täcker de centrala kostnaderna. Man glömmer att stödmedlen är till för hela föreningen. Även förbunden har kostnader för att driva uppdragen och dessa måste täckas. Hur kassaflödet ser ut är en annan sak. Om tilldelning av stödmedel minskar måste troligen medlemsavgiften höjas, men alla våra kostnader för uppdrag skall täckas av uppdragsgivarna. Vi kan inte bara prata om kostnader för utbildning.

Det behövs en organisation med en ledning för att administration, rekrytering och utbildning ska fungera. Förstår våra uppdragsgivare det?

God julgröt och många radioklappar önskar

Pär Ampär

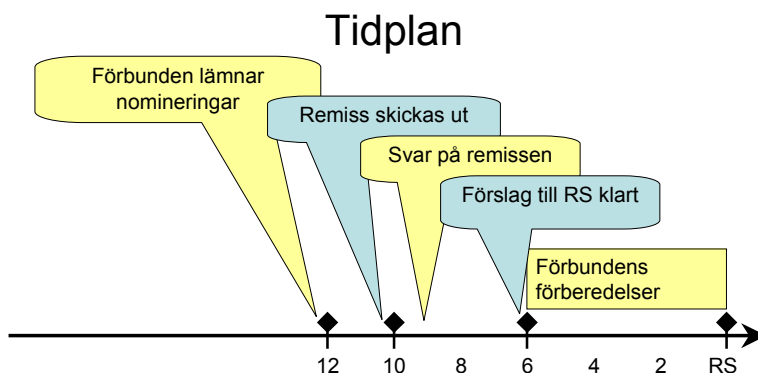
Dags för nomineringar inför RS 2010

Nästa riksstämma hålls den 29-30 maj 2010 och valberedningen har påbörjat sitt arbete och senaste mötet hölls i oktober.

Valberedningen har redan nu ett stort antal avsägelser från styrelseledamöter och revisorer. Vi behöver därför förslag från förbund, avdelningar och medlemmar på lämpliga och intresserade personer till den nya styrelsen.

Nomineringar ska vara valberedningen tillhanda senast 5 mars 2010. Sänd frågor, meddelanden och nomineringar till nomineringar@fro.se. Tänk på att den du nominerar måste vara villig att ta på sig uppgiften. □

I oktober träffades valberedningen i Borås. Främre raden: Jan Broddesson, Ulf Lindström, Kenneth Wassberg, bakre raden Bo Alväng, Helena Larsson, Kent Ahlqvist och Göran Spetz, som är sammankallande.

Intensiv helg på Ledningsregementet

Årets kompletteringsutbildning för sambandsbefäl och sambandsgruppchefer lockade många deltagare till Ledningsregementet i Enköping i slutet av oktober.

Hemvärnet kommer att tilldelas MGKI, ett signalskyddssystem som innebär att man kan omvandla sitt hemliga meddelande från klartext till krypto (hemligt språk) innan det skickas ut i etern. För att få använda systemet krävs en användarutbildning.

Utbildningsbehovet på detta system är alltså mycket stort. Därför fick eleverna i Enköping en systemoperatörsutbildning i stället för användarutbildning. Samtliga klarade examinationen och har nu formell kompetens att i sin tur utbilda användare av systemet.

Andra halvan av helgen ägnades åt

orientering om utveckling, materiel och organisation inom hemvärdet 2010 och framåt. Dessutom blev det repetition på vissa utvalda delar, exempelvis lägeskarta och sambandsorder annex Q.

Förhoppningen är att vi även i framtiden ska kunna erbjuda kursen till sambandsbefälen och sambandsgrupp-

Här är det utbildning på kryptoapparat 302 /MT. Bertil Briers, t v, och Dennis Holm får lära sig att överföra meddelanden upp till signalskyddsgrad S.

cheferna. Utöver utbildningen får deltagarna träffa FRO-kollegor och utbyta erfarenheter – inte minst viktigt under en helgkurs. □

Text och foto: Lennart Back

Hemvärnsinspektion

Från vänster Marianne Hultman, SamO HvSS, Hans Zettergren, C Södertörnsgruppen, Mats Lindberg, Stf C Amf 1 och Roland Ekenberg, RikshvC vid föredragning på Sjötransportkompaniet.

Stridsbåt 90 H i aktion.

FRO:s chefredaktör Eva Neveling intervjuar rikshemvärnschefen Roland Ekenberg.

Sjötransportkompaniet, som leds direkt under Södertörnsgruppen, ställde upp med många båtar för att forsla hemvärnspersonal mellan öarna. Här några av båtarna, fr v Skarv, Rivalla och G-båt.

Claes Bohm, Sjötransportkompaniet, t v, och Magnus Plathin, 13. Komp Roslagen. I bakgrunden Lollo Nordborg, sambandsgruppchef.

– FRO spelar en nyckelroll vid sådana här övningar, sa Mats Lindberg, st f chef Amfibieregementet.

Rikshemvärnschefen

”FRO-arna är välutbildade och sta

Men FRO måste sätta sig ner och analysera sina uppdrag. De civila up

Flera gånger om året inspekterar rikshemvärnschefen bataljoner i olika delar av landet. Den här gången var det Södertörnsgruppen som fick besök av general Roland Ekenberg. FRO:are skötte sambandet på bataljonsstaben i Västerhaninge och vid sjötransportkompaniet på Berga.

Bataljonens område omfattar skärgårdskommunerna på Södertörn: Tyresö, Haninge och Nynäshamn med uppgifter både på fastlandet och i skärgården. Målet för inspektionen var att rikshemvärnschefen skulle få en uppfattning om hemvärnsförbandets status och duglighet.

På Berga finns FRO-arna Inge Andréasson, Dan Pålunger, Jessica Engström och Jan Enegren på plats sedan tidig morgon. Deras uppgift är att se till att sambandet fungerar mellan de båtar som ska föra hemvärns-soldaterna ut på öarna. 21 hemvärns-

kompaniet övar genomsök med hund ute på öarna och behöver transporter mellan de olika sökområdena. 22 kompaniet genomför skjutövningar på Utö. För Södertörnsgruppen var det här den första stora hemvärnsveckan med nästan 400 deltagare.

– Vi jobbar här i skift och har tillgång till senaste utrustningen med Pc-Dart och Ra 180, berättar Lollo Nordborg, sambandsbefäl vid Södertörnsgruppen. Vår uppgift är att transportera soldaterna mellan öarna i ytterskärgården i de olika båtar vi har tillgång till.

Övningarna har pågått hela natten och sambandet fungerar. Som en extra bonus erbjuder FRO-arna samband även för civila behov.

– I natt fick vi hjälpa till när en kataran fick motorproblem i ytterskärgården, berättar Jessica Engström.

Man använder marinens basradio-nät, marin VHF med medhörning på

kanal 16 och Pc-Dart med Ra 180. Flera olika relästationer finns på plats i skärgården. Räckvidden varierar och visst kan det bli problem med kontakten ibland.

FRO-arna nyckelpersoner

– FRO-personalen är nyckelpersoner i sådana här sammanhang, intygar Mats Lindberg, ställföreträdande chef Amfibieregementet, Amf1. ”Utan samband inga segrar” är ju en gammal sanning som står sig även idag.

Mats Lindberg är noga med att framhålla att alla frivilliga är viktiga kuggar i maskineriet. Dessutom berikar de olika organisationernas skiftande perspektiv arbetet.

– Rekryteringen till försvarsmakten kommer att bli alltmer beroende av frivilligorganisationerna i framtiden, säger Lindberg. De blir en strategisk viktig del i rekryteringsarbetet när värnplikten försvinner.

Erica Dragon var på FRO-kurs på Fårö i somras och vill nu lära sig mer om radio och signalering.

FRO-arna Inge Andreasson och Dan Pålunger, sambandsgruppchefer, har kopplat upp sig inför inspektionen.

År för teknisk spetskompetens"

Uppdragen kan aldrig bli så stora som de som finns i hemvärnet.

Även Roland Ekenberg är positiv till de frivilligas insatser och berömer FRO.

– FRO-arna är välutbildade och står för teknisk spetskompetens som vi inte kan vara utan. Kurserna på Fårö har jag besökt och vet att FRO bedriver kvalitetsutbildning där på somrarna.

Hemvärnet behöver sina avtalsorganisationer och Roland Ekenberg ser gärna en bättre uppfyllnad av bemanningen.

– Kanske är det dags att FRO sätter sig ner och analyserar sina uppdrag, säger Ekenberg. De civila uppdragen kan aldrig bli så stora som de uppdrag som finns i hemvärnet. FRO har haft en god uppfyllnad men under senaste året har den sjunkit något.

Man måste också satsa mer på rekrytering och få fler att utbilda sig. Det är inte brist på medel som gör att kurserna lockade så få deltagare till sommarens kurser.

– Men i stort sätt är jag mycket nöjd med det stöd vi får från FRO, säger Ekengren.

Från Berga är det nu dags att ta sig till bataljonstaben i Västerhaninge, där Gunnar Fröjd, sambandsgruppchef vid Södertörnsgruppen, tar emot.

Gunnar Fröjd är nöjd med FRO-arnas övningsinsatser men under samtalet framgår tydligt att inte allt fungerat perfekt. Dålig materielförsörjning, omfattande störningar i radiotraffiken, järnvägen som stabens närmaste granne – det finns många anledningar till gnissel i maskineriet.

– Att gå på kurs på Fårö och lära sig Pc-Dart och radio är en sak, säger Göran Fröjd. Att sitta här i en stab omgiven av tätortens infrastruktur som stör hela tiden är något helt annat. För framtiden måste vi satsa mycket på att vässa administrationen och reka för bättre platser för repeaterstationerna i terrängen.

Göran Fröjd vill inte prata svårigheter men medger att en hel del av materielen som används är gammal. Och det underlättar ju inte direkt för ett samband utan störningar.

FRO-arna på plats i stabstältet denna lördagseftermiddag är i alla fall nöjda och glada.

– Störningarna måste vi lära oss att leva med eftersom samhället runt omkring oss ser ut som det gör, säger Per Hortlund och David Jonsson. Civil radiotraffik plus de geografiska hindren runt omkring kan vi inte ändra på.

Och så fortsätter de att sköta sambandet till de olika deltagarna i krigsförbandsövningen: Mc-ordonanser, flygvapenfrivilliga, de olika hemvärnskompanierna, sjukvårdarna i Röda Korset samt insatsstyrkan. □

Text: Eva Neveling

Foto: C-H Segerfeldt

Bergsäker kommunikation

Att kommunicera genom bergväggar utan att göra hål och utan att använda radio kan kännas som en knepig utmaning. Samma sak när det gäller att kommunicera genom vatten, från ytan till långt under.

Men behovet av att göra det finns på många håll, inte minst inom försvaret. Att använda trådlöst anses för avslöjande eller till och med omöjligt.

Härmdagen blev jag emellertid inbjuden av IDG Europe AB till en demonstration i Stockholms län, där man skulle visa att det numera minnsann fanns ett trådlöst initiativ, nämligen magnetisk kommunikation.

Kommunikation med magnetinduktion innebär att man använder ett rent magnetiskt fält med typisk bandbredd på 2-3 kHz för kommunikation. Tekniken är kanske känd sedan tidigare, men kommersiella system har troligen inte funnits på öppna marknaden förut.

Demonstrationsplatsen var en berganläggning i Stockholms län, där man ville visa att det var möjligt att kommunicera tvärs genom mycket tjocka bergväggar.

Demonstrationen, eller provet, utfördes så att man lade ut en slinga på marken utanför bergrummet. Inuti bergrummet på golvet hade man en likadan utrustning med en mindre slinga än den utanför.

Sändare/mottagarutrustningen, eller transceivern, hade inbyggt batteri, monofon samt interface för radio- och teleanslutning samt anslutning för 220V AC för laddning eller nätdrift.

Provet utföll till belåtenhet både med inbyggd monofon och länkning över VHF radio.

En intressant iakttagelse var att talet fördröjdes någon sekund genom att systemet buffrade informationen innan den sändes ut.

Transceivern, kallad MI RockPhone, hade separata antenner för sändning och mottagning. För mottagning fanns en inbyggd ferritantenn i transceivern. För sändning finns tre olika externa slingantenner, den

MI RockPhone med sändarantenn.

minsta ca. 1,5 meter i diameter, en mellanstor med crika 12 meter i diameter och en stor med cirka 90 meter i diameter.

Radioutrustningen var ICOM F30 handapparater med anslutningskabel till MI RockPhone transceivern.

Systemet använder digital transmission för tal och data. Vid provet kunde man vandra hundratalet metrar ner i bergrummets gångar med den portabla transceivern och ändå ha fullgod mottagning.

Eftersom ingen sändningsslinga släpades med under promenaden, gick transmissionen bara i en riktning.

Den andra transceivern, den sändande, stod på backen utanför med en slinga på marken av mellanstorlek.

Normalt har man semiduplex förbindelse när man även använder den externa antenslingan för sändningen. □

MI RockPhone.

FOTNOT. Tekniska data för systemet finns på webben: www.idgeurope.com/swedish/products/secure_communication/secure_communication.shtml

Krister Ljungqvist

Surfar du säkert?

För ett tag fick vi via media veta att flera mediaföretags webbsidor slagits ut under flera timmar. Även polisen, KTH och FRA drabbades. Orsaken var en så kallad DDOS-attack mot det datadriftföretag som företagen använder.

En DDOS-attack (Distributed Denial Of Service) eller DOS-attack (Denial Of Service) är enkelt förklarat en överbelastningsattack, oftast mot ett specifikt utpekat "mål".

Computer Sweden, en facktidsning inom IT, frågade nyligen några personer hur deras viruskydd såg ut. En person svarade att han inte hade något viruskydd hemma. "Händer det något är det bara jag som drabbas."

Stort samhällsproblem

Att detta bara drabbar den egna datorn stämmer inte. Visst kan det kännas så och kanske märker man inte själv att man blivit infekterad med någon skadlig kod. Men detta är ett samhällsproblem där privatpersoners datorer i högsta grad är inblandade.

Många av överbelastningsattackerna sker från så kallade 'botnets' ute på Internet. I dessa botnets finns normalt många datorer som används av privatpersoner.

De flesta är säkert inte ens medvetna om att deras dator ingår i ett botnet. När datorn blir infekterad med den skadliga koden blir den en "zombie" som bara väntar på att aktiveras. Det är först när den aktiveras som ägaren märker något, om ens då.

Botnets har också blivit handelsvara på Internets "svarta marknad", där de till exempel hyrs ut. De ligger också bakom mycket av de spam som finns ute på nätet. En av de mer kända botnet som finns just nu är Conficker.

Antivirusföretaget F-Secure har uppskattat att det finns mer än 10 miljoner datorer i detta botnet, runt om i världen.

Som privatperson är det lika viktigt som på ett företag att ha en rimlig säkerhetsnivå på sin dator.

Fredrik Andersson arbetar med IT-säkerhet i Norrköpings kommun. Han återkommer med tips och idéer kring IT-säkerhet som berör alla.

• Uppgradera datorns operativsystem och andra programvaror.

Lägg på säkerhetsfixar som kommer till operativsystemen, både till Microsoft Windows och Linux. Glöm inte heller alla de andra programmen som finns i datorn, till exempel Adobe Reader.

• Använd skydd mot skadlig kod (viruskydd).

Detta måste också uppdateras med de nya virusdefinitionsfiler som kommer, oftast många gånger i veckan.

• Stäng av datorn när den inte används.

En avstängd dator är inte tillgänglig för angrepp. Dessutom sparar du ström.

• Använd brandvägg.

Vanligen finns denna i din hemmarouter. Man kan även ha en brandväggsprogramvara installerad lokalt i datorn. Finns numera oftast med i operativsystemen.

Sist men inte minst handlar det om oss som användare. Även om vi använder tekniska skydd är de inte 100-procentiga. Vi måste bli mer medvetna och uppmärksamma på riskerna. □

Fredrik Andersson

FOTNOT. Ett botnet (ibland även botnät) är ett nätverk av datorer infekterade av datavirus eller trojanska hästar. Dessa datorer ansluter till en central styrande nod där de får uppgifter att utföra, till exempel att söka igenom webbsidor efter e-postadresser, skicka ut oönskad skräppost eller i vissa fall utföra DDoS-attacker mot anslutningspunkter på internet. Ett botnet kan bestå av tusentals datorer, ofta kallade zombier, spridda över hela världen och med ägare som inte vet om att datorerna är infekterade.

(Källa Wikipedia)

FRO Stenungsund besökte en av landets högsta tevemaster

FRO Elfsborg har under åren gjort många studiebesök för att lära sig mer om radiotekniken omkring oss. En höstkväll i oktober kom turen till tevesändaren i Herrestad utanför Uddevalla.

Stationen byggdes på 50-talet och masten stod klar 1960. Den är en av de högsta i Sverige med sina 325 meter. Mycket kraftiga stagvagnar i fem nivåer spänner ut i tre olika riktningar och håller konstruktionen förankrad även under svåra väderförhållanden. I den sitter förutom sändarantennerna för digitalteve- och rundradiolänkar också antenner för myndigheter och företag som hyr antennplatser i masten. Stationshuset innehåller flera sändarrum som byggs om allt eftersom utrustningen moderniseras.

För att driva anläggningen utan tillgång till energi utifrån finns av drifttekniska skäl flera stora reservelverk. De flesta större sändarna i landet har ungefär samma uppbyggnad.

– Vi försöker hitta på nya ställen att besöka med anknytning till vårt intresse. Den här eller liknande master ser man ju ofta, men nu kanske vi förstår lite mer av tekniken, säger Johan Gustafsson avslutningsvis.

Pekka Hakkarainen

FOTNOT. På grund av fotoförbud blev det inte några bilder från studiebesöket.

Övning ger färdighet. Christer Sjödin och Ulrich Ibsch fick riktigt bra ordning på signalering enligt gällande sambandsreglemente.

Nytt sambandsreglemente

– nu signalerar vi även på engelska

Trots att allt utbildningsmaterial ännu inte är helt fastställt av Försvarsmakten höll FRO i november en tredagars central kurs i Härnösand om det nu gällande sambandsreglementet.

Försvarsmakten beslutade redan 2006 att Natoanpassa sitt sambandsreglemente. Det innebär i stora drag att alla procedurord samt bokstavering ska ske på engelska enligt Natomodell. Mellan svenska förband ska själva meddelandetexterna fortfarande sändas på svenska.

Givetvis måste även hemvärnet följa det nya reglementet. Alla, såväl signalister som övrig stabs- och sambandspersonal, behöver därmed kompletteringsutbildning.

Det har inte alltid varit lätt att anpassa sig till de nya reglerna och olika tolkningsmöjligheter av vad som gäller har inte gjort det enklare.

En arbetsgrupp i FRO tog därför fram ett förslag på ett utbildningsmaterial för sambandsreglementet. Förhoppningsvis ska ansvariga inom försvarsmakten godkänna det för FRO:s egen utbildning av sambandspersonal så att utbildningsmaterialet är klart att användas i förbunden senast sommaren 2010.

FRO:s lokaler i Härnösand är väl anpassade med bra kurslokaler, trevlig förläggning och nära till allt. Med centralförrådet i samma byggnad, kan man hålla kurs i de flesta av FRO:s verksamhetsområden. Bo G Olsson, som håller ordning på såväl kurser

som centralförrådet, är en klippa. Det finns inget när det gäller FRO som inte han kan ordna och kurserna i Härnösand flyter smidigt.

Elever från hela landet

Eleverna kom från hela landet. De är redan placerade som signalister, sambandsgruppchefer, sambandsbefäl eller motsvarande i hemvärnet, så den grundläggande kunskapsnivån var god. Det är onekligen lättare att jämföra det gamla och nya sättet att kommunicera än att lära sig allt från början.

Det var heller inga som helst bekymmer med att upprätta radio eller ställa in frekvenser. På nästan ingen tid alls var grupperna klara och spridda i de olika rummen efter att ha genomfört

sambandsprov (radiocheck) i sina nät. Tyngdpunkten låg hela tiden på signaleringen. Alla var helt fokuserade på att lära sig och att senare kunna föra kunskaperna vidare. Som en av eleverna sade:

– Jag hade gett mig den på att jag ska kunna det här. Nu ska jag åka hem och lära de andra.

Det blev tre intensiva dagar för eleverna med genomgång av de viktigaste procedurorden (prowords), skillnader mellan gamla och nya metoder och sådant som var helt nytt. Givetvis blev det också mycket tid för övningar.

– Viktor Lima, this is Victor Juliett, message, over.

– Viktor Juliett, this is Victor Lima, send, over.

– Viktor Lima, this is Victor Juliett, time 141345, over.

– Viktor Juliett, this is Victor Lima, framme vid upk 3, end of message, over

– Viktor Lima, this is Victor Juliett, roger, out.

Framåt lördagseftermiddagen började det plötsligt låta lite konstigt igen på de olika näten efter att ha varit hur bra som helst innan.

Charlotta Öhgren och Johan Ibjer arbetar med att förmedla meddelanden.

Gissa om några var trötta? På lördagskvällen blev det avfärd till hotell Höga Kusten för den uppskattade ”utryckaren”.

De elever som kom från trakten guidade glatt om det vi passerade i mörkret. Bron och hotellet lyste som juveler när vi närmade oss.

Det teoretiska provet på söndagsmorgonen bekräftade det som övningarna också visat – här var en grupp som kunde sina saker. Alla blev med råge godkända. Nu är det bara att fortsätta framåt. □

Text och foto:
Marie Nedinge

IDG Europe AB Power & Communication Solutions

Portable Power

Secure Communication

Satellite Communication

Surveillance

Information Security

Radio Communication

Tracking / Positioning

Consulting

www.idgeurope.com

Lär dig lokalisera störningarna

Eric Lund, avdelning 351, FRO Skaraborg, på jakt efter störningar. Bästa effekt blev det med mottagaren inställd på MW. I huset i bakgrunden hittades en plasmateve.

All HF-kommunikation efter mörkrets inbrott sker på de lägre frekvenserna. Just i detta område har vi de senaste åren märkt en ökning av lokala störningar och på vissa platser har det varit fullständigt omöjligt att ha radiokommunikation på grund av för hög störnivå.

Under 2009 har jag efter artiklar i FROnytt fått flera kontakter med läsare som genom pejling på olika sätt hittat störkällan. Många har även hört av sig och berättat hur svårt det har varit eftersom lokala störningar kommit från olika håll.

Bästa vapnet för att finna störkällan har varit transistorapparater med inbyggd ferritantenn. Finns uttag för extra antenn har det givetvis varit en fördel.

SONY-mottagare ICF-SW7600. Mottagaren har uttag för extra antenn. En enkel ferritantenn för mellanvågsbandet tillverkades och nu blev det genast bättre resultat.

Själv har jag försökt finna en störkälla i mitt bostadsområde och jag medger att det var svårt innan jag fann en plasmateve. Jag fick också fenomenet med att störningar kom in från olika håll.

Dagligen kan man läsa att en plasmateve är bättre än LCD. Står man i en butik med en ljus omgivning är det svårt att se skillnaden,

men den senaste generationen av plasma-NeoPDP arbetar med 600 Hz sub-field drive-teknik och något som kallas Intelligent Frame Creation Pro.

Tillsammans med plasmatevens extremt korta responstid, 0,001 milisekunder ger detta en mjuk bildåtergivning utan eftersläpning.

Den stora skillnaden märker man vid snabba sekvenser som sport och film. Den senaste tidens tekniska framsteg har gjort att plasmaskärmarna drar avsevärt mindre ström. Sedan 2007 har energiförbrukningen hos en 50 tums plasmateve minskat med 50 procent, vilket genererar avsevärt mindre störningar.

I framtiden får vi räkna med att många köper plasmateve. Vi får dock

hoppas att framtidens apparater inte alstrar så kraftiga störningar. Vi vill ju kunna använda HF-bandet även i framtiden.

Många har frågat hur man känner igen de olika störningarna. Jag kommer nu att presentera diagram och ljudfiler på internet så ni kan identifiera olika typer störningar: plasmateve: www.iarums-1.org/iarums/sound/tv-plasma.wav

Ljud och diagram på LCD-teve: www.iarums-r1.org/iarums/sound/tv-lcd.wav

På dessa sidor redovisas även ADSL-modem och faxtelefoner.

På HF-banden finns även stationer som alstrar störningar. IARU har listat en mängd olika typer av störningar.

På 7 MHz finns en kinesisk radar som kan höras på 7030-7080 kHz. Radarn har 43 pulser/sek.

Ryska Airfors Moskva sänder på 7117 kHz i F1B med 50 Bd och 100 Hz skift. Merparten av tiden kan man höra en tomgångssignal.

Tyska PTT har lämnat in klagomål som inte har gett något resultat. Ett flertal intermodulationsstörningar förekommer.

Radio Vitryssland är en av syn-darna. En rysk radar är verksam på 14.255 kHz. Den är 10 kHz bred och hörs varje morgon. Radarn verkar över horisonten och det är en typ av svepgeneratorsystem som arbetar med 50 pulser/sek. Man har pejat den till någonstans

i nordvästra Smolensk.

Inom FRO måste vi satsa mer på sambandsvagnar och sambandsfordon, som kan sättas in och verka från störningsfria platser. Det kanske är nödvändigt att utrusta dessa med speciella mottagarantennar för att få optimerad mottagning.

Kanske man även bör studera möjligheten till fjärrstyrning. Det går att ordna fjärrstyrning på olika sätt och det är inte nödvändigt att använda internet som jag beskrivit tidigare.

Det vore intressant om någon i förbunden som har ansvaret för dessa rörliga enheter kunde beskriva installerad teknisk utrustning och hur ni har tänkt att organisera sambandet vid ett krisläge. □

Kjell Nerlich

Teknik

Praktik viktigast på kortvågsutbildning

FRO:s utbildningsregion väst har genomfört en kortvågsutbildning. Behovet för att kunna kommunicera över längre avstånd inom hemvärnet har ökat på senare tid.

Elever från Hallands, Elfsborg och Skaraborgs FRO-förbund ägnade en helg åt antennteorin, vågutbredning och radioövningar.

– Det har varit intressant och att vi får göra radioövningar praktiskt är värdefullt. Vi har kollat på typexempel som vi säkert kommer att stöta på, säger Per Hedman. ☐

Text och foto: Pekka Hakkarainen

Patrik Hultgren, Per Hedman och Jonas Barck förbereder upprättandet av en kortvågsantenn. Det behövs ordentligt med plats för att kunna spänna upp den långa antennen.

Per Hedman tycker kursen är kul. Han rullar ut en bredbandig kortvågsantenn som är vanligt förekommande med Ra 763 på fältet.

Dags att lämna förslag till belöningar och uppvaktningar

I slutet av maj 2010 håller FRO Riksstämman i Norrköping. Medaljer och övriga utmärkelser är vårt främsta sätt att belöna och utmärka de många funktionärer och andra som med stor entusiasm och utan krav på annan ersättning lägger stort arbete på att stödja FRO och vår verksamhet.

Alla medlemmar i FRO har rätt att lämna förslag på personer eller orga-

nisationer som bör tilldelas en utmärkelse. Förslag som lämnas av enskild medlem bör åtföljas av yttrande från avdelnings- eller förbundsstyrelse.

Blankett enligt FRO Hb, kapitel 1 - 7.2 skall användas. Förslag på person som skall tilldelas utmärkelse sänds till "Medaljkommittén" under adress FRO centralkansli och förslaget skall vara inkommet senast den 1 februari 2010.

Förslag till hedersbelöningen FRO Hedersmedlem skall väckas i form av en motion eftersom det är FRO Riksstämman som beslutar om hedersmedlemsskapet.

Motion sänds till "Centralstyrelsen" under adress FRO centralkansli och skall vara inkommet senast den 31 januari 2010. ☐

Björn Hägglund

Sambandsuppdragen viktig del av verksamheten

Lars Blücher sätter upp antennen för dagens sambandsuppdrag.

Sambandsuppdrag är en viktig del i FRO:s verksamhet. De ger träning i signalering, gemenskap i verksamheten och pengar till avdelningen.

Helsingborgsavdelningen har haft sju sambandsuppdrag i år.

Hur har de lyckats få ihop sju sambandsuppdrag under ett år? Ulf Palm, som är ansvarig för uppdragen:

– En del har vi fått genom personliga kontakter och en del genom att vi träffat andra som behöver hjälp på de uppdrag vi varit på. Det gäller att göra reklam för FRO när vi är ute på uppdragen, både vad gäller utställningsmaterial och framför allt hur vi uppför oss när vi är i FRO:s tjänst.

– En del av uppdragen varade i flera dagar och vi fick många tillfällen att visa både FRO och avdelningens verksamhet, säger Ulf, som menar att detta har lett till några nya medlemmar som har varit med på de nya uppdragen.

– Vi är måna om våra medlemmar

och vill ha dem med i verksamheten från början.

Upprättande och övervakning av sambandssystem var huvuduppdrag under U21, fotbollsturneringen i somras som sträckte sig över två veckor. Den var personalkrävande eftersom det gällde flera kvällar.

Övervakning av idrottsevenemang och festivaler förekommer ofta.

– Vi var med på handbollsturneringen och Helsingborgsfestivalen. På festivaler kan vi mer aktivt gå in och rekrytera nya medlemmar vid vårt tält.

Trafikledning på parkeringar vid olika evenemang är kanske inte det roligaste sambandsuppdraget, men det ger pengar och övar signalering gör man även här.

Antalet medverkande varierar bero-

ende uppdraget. Totalt har 15 medlemmar varit aktiva i uppdragen. Ofta är det samma personer som ställer upp.

Mellan uppdragen har medlemmarna varit verksamma med att ta fram utrustning som passar för nästa uppdrag, utbildning och planering för det kommande uppdraget.

Är det ett uppdrag som sträcker sig över flera dagar är planeringen viktig. Det måste finnas signalister hela tiden. De måste få vila, mat och transport. Mycket jobb bakom en dags verksamhet alltså.

Sambandsutrustningen vid uppdragen har antingen varit avdelningens egen eller inhyrd av uppdragsgivaren.

– Pengarna avdelningen fått in på sina uppdrag har inte varit avgörande för ekonomin, men ett väldigt gott tillskott.

I Helsingborg har man en egen radioterrängbil som kostar i underhåll. Dit går en del av förtjänsten från sambandsuppdragen.

Det blir julbord som tack för gott arbete för dem som ställt upp. □

Text och foto: Lillemor Bohlin

Vill du hjälpa oss utveckla FRO – då är du den vi söker

Vi söker en central handläggare för FRO:s utveckling av våra funktionärer. Till din hjälp utser du själv den arbetsgrupp som rapporterar till AVU (arbets- och verkställande utskottet inom centralstyrelsen).

För att passa i rollen bör du ha flerårig erfarenhet av funktionärsarbete på avdelnings- och förbunds nivå.

Känner du att just du är den rätte för detta centrala uppdrag? Sänd då din ansökan med en beskrivning av dig själv och hur du skulle vilja utveckla våra funktionärer på kort och lång sikt.

Intresseansökan och frågor skickas till avu@fro.se senast 1 februari.

**Radio, tele och data
i samhällets tjänst**

En katastrof blir inte alltid en kris

En katastrof eller en extraordinär händelse leder inte automatiskt till en kris. Kris är inget fysiskt objekt utan människors tolkning av olika situationer. Tolkningen är avgörande för hur och om händelsen utvecklas till en kris.

Därför är också kommunikation i kriser av avgörande betydelse och där spelar media den kanske viktigaste rollen.

När extraordinära insatser inträffar blir alla vanliga och självklara kommunikationskanaler ofta överbelastade. Då får människor inte den information de vill ha, spekulationer börjar och sedan kan en allvarlig händelse även bli en kris.

FRO:s roll att säkra transporten av information är av avgörande betydelse i detta skeende och även om boken "Kriskommunikation" är mycket akademiskt analyserande och

teoretisk finns där guldgrubbor. Inte minst för dig som har en befälsroll inom samband ger boken många infallsvinklar och idéer om du vill veta mer om hur kriser uppstår och utvecklas, speciellt hur de kan utvecklas till lärande och erfarenhet.

Boken tar också upp beslutsfattande och organisationers handlande och agerande under en kris. Man skriver om operativ kriskommunikation, men den är teoretisk och kommer inte ner till skarpt läge även om författarna säger så.

En sak slås fast flera gånger: det kommer att bli allt fler händelser som utvecklas till kriser. Så som dagens samhälle är uppbyggt är detta nästan oundvikligt. Här redovisar författarna flera intressanta trender som stödjer påståendet.

Att lära av kriser är det svåraste vi

har. Vi vill helst lämna dem bakom oss. Här är bokens kanske bästa avsnitt om hur man gör tvärtom. □

C-H Segerfeldt

FAKTA. "Kriskommunikation", Liber 2009. Jesper Falkheimer och Mats Heide, docenter i medie- och kommunikationsvetenskap, Lunds universitet. Larsåke Larsson, professor i medie- och kommunikationsvetenskap, Örebro universitet.

Rävjakt kvällsnöje i Härnösand

Jan Palminger är på sin första rävjakt med hörtelefon och radiomottagare.

En uppskattad kvällsaktivitet under kursen FRO 4-EL i Härnösand var rävjakten. Egentligen heter det RPO, radiopejlorientering. RPO är en tävlingsform som utövas i hela världen. Man kombinerar traditionell orientering med teknik. Den här gången var dock tekniken mer i fokus än den fysiska prestationen.

Det går ut på att man gömmer ett antal sändare, som kallas rävar, i tävlingsområdet. De sänder ut en unik telegrafsignal på samma frekvens men inte samtidigt, utan en kort tid var, en minut.

När första räven har sänt börjar nästa sända en stund och så vidare. Man får alltså ha tålamod för det kan ju ta ett tag innan den räven man lyssnade på sänder igen. Mottagaren, som kallas rävsax, har en antenn med riktverkan, en ramantenn, ferritantenn eller yagiantenn. Man kan lyssna efter läget då signalen är som svagast för att få reda på bäringen. Sedan får

man förflytta sig för att få ytterligare bäringar, tillräckligt många för att i skärningspunkten till dem hitta räven.

En extra antenn kan kopplas in vid behov för att bestämma riktningen också. De data man har fått fram ritas in i kartan man har med sig, som kompassen också förstås. Den som på kortast tid hittar flest rävar vinner.

Omgivningen med kraftledningar, vegetation och vatten påverkar resultaten beroende på vilket frekvensband som används, exempelvis HF runt 3,5MHz och VHF runt 144MHz.

Förutom de officiella tävlingarna finns många olika varianter med bil, skridskor och båt som transportsätt. Det anordnas både SM, EM och VM. I Sverige gjordes de första försöken med rävjakt troligen 1947 under ett FRO-läger i Gottskär.

– Det här kan vara en rolig och spännande grej att prova under en familjedag eller field day till exempel, säger Alf Leffler, som tillsammans med Peter Sundén har lagt banan. □

*Text och foto:
Pekka Hakkarainen*

Aktivitetkvällar i Halland

Förbund 31 provar med gemensamma aktivitetkvällar för hela länet från Kungsbacka i norr till Laholm i söder.

Sista torsdagen i månaden träffas vi för att medlemmarna ska få större möjligheter att praktiskt använda sina kunskaper om radio och samband och dessutom för att ha trevligt tillsammans.

Medlemmarna kan välja mellan att komma till sin avdelnings lokal eller köra radio från eget QTH. Det viktiga är att få möjlighet att prova utrustningarna och upprätta samband med vännerna inom förbundet.

Vi försöker upprätta så många förbindelser som möjligt, SSB, FM, FROnet, HF, VHF och kanske till och med UHF. Vi får väl se vad som lyckas i detta långsmala län.

Lennart Benson

Antenner på plats

Höststormarna över Kattegatt närmar sig och vi hann precis bli färdiga med antennprojektet till lokalen för avdelning 313 i Varberg.

Nu förfogar FRO i Varberg över antenner som täcker 1,6 – 88 MHz, 145 och 435 MHz monterade på kommunens fastighet i centrala staden. Ett FROnet som är i drift på HF och VHF dygnet runt och dessutom har vi fått tillgång till UPS och reservkraft för noden F31HAC – VAC.

Med andra ord, förhoppningsvis står vi väl rustade inför kommande ruskväder.

För att kunna genomföra montaget har vi fått benäget bistånd med personal och höjdfordon från Räddningstjänsten.

Lennart Benson

Alexander och Lennart Benson gör färdigt de sista detaljerna på antennanläggningen i Varberg. För en gång skull kunde arbetet genomföras utan västanvindar men med lätt duggregn. (Foto Bertil Johannesson)

Smålänningar på studiebesök i Skåne

Jonnie Söderström berättar om noskonen.

FRO Västra Småland har gjort en höstresa till Flygmuseet Barkåkra i Ängelholm, där vi fick ta del av F10:s uppgång och fall.

En väl fungerande organisation lades ner 31 december 2002 och F10 upphörde, just som man gjort i ordning för JAS Gripen.

Museet är välordnat och vi fick se ett antal gamla fins stridsflygplan ur den svenska flygflottan samt en journalfilm om F10:s historia.

En fotoutställning visade Sveriges första aviatrix Elsa Andersson, vars liv har filmats av Jan Troell.

Där finns en flygsimulator för dem som önskar flyga en Cessna eller J35 Draken, en i sig hissnande upplevelse. Flygmuseet drivs i dag ideellt av F10 kamratförening.

Resan gick sen vidare till beredskapsmuseet "Kanonerna på Djuramossa".

Beredskapsdag i Jönköping

Beredskapsdagen i Jönköping var ett samarrangemang mellan frivilligorganisationerna under ledning av Civilförsvarsförbundet.

Man höll till i A6, gamla regementets lokaler, vilka numera är ett stort affärscentrum. En bra samlingsplats för köpsugna under en höstlördag. Medverkande var bland annat FFK, FRO, Cf och Brukshundsklubben.

Vägverket och Svenska Kraftnät var där med sina mobila ekipage. Molosvagnen fanns på den stora parkeringsplatsen framför huvudingången, medan FRO:s informationsbord inomhus var granne med hemvärnet, som bemannades under förmiddagen respektive FFK, som deltog under eftermiddagen. De flesta av organisationerna visade upp sig och informerade om sin verksamhet. FRO dessutom lyckades rekrytera nya medlemmar och få fler till sin Molosbesättning.

Jan Lennström

Madeleine Connert hälsar en nybliven FRO-are välkommen till Jönköpingsförbundet. (Foto Jan Lennström)

Beredskapsmuseet är, precis som det låter, ett museum från andra världskriget kring jättekanonen "Maja", en 29 ton tung pjäs i en bunker som egentligen fordrar en egen berättelse. Kanonen har en 15,2 cm kanon m /40, Lavettage m /34.

På beredskapsmuseet får man det mesta ur "Batteri Hälsingborg" som var ett snabbbygge och togs i bruk 1940 plus mycket annat från beredskapsåren.

1990 beslutades att Batteri Hälsingborgs femtioåriga historia var över.

På utställningssidan kan man beskåda "Kalla kriget", Robot 80 och annat som använts från beredskapstiden.

Beredskapsmuseet drivs av det statliga nätverket "Sveriges Militärhistoriska Arv", med en anställd och flera ideella krafter.

Håkan Östlund

Det svenska försvaret växer bokstavligen igen.

Fredrik Ekskog, Karl-Henrik Blücher och Peter Tobiasson är på fotpatrull på Götaälvbron i Göteborg. Under provet gör de förbindelseprov med de övriga patrullerna som är på andra platser i staden.

Nattlig Tetratest lockade 20 FRO-are

En tisdagkväll samlades nästan 20 radiointresserade FRO-are för att prova Göteborgs stads Tetranät. Man ville studera täckning och övergångar mellan olika trafiklägen.

Sedan tidigare har FRO Elfsborg haft möjlighet att använda Tetra i skarpt läge, exempelvis under Göteborg Aero Show 2008. Tetrastationer för samverkan sitter dessutom monterade i Elfsborgsgruppens ledningsfordon.

Det fanns ett intresse från ansvariga på Göteborgs stad och den firma som har projekterat nätet att göra praktiska tester. De ville ha komplement till simuleringar och mätningar de själva tidigare gjort. Efter en genomgång av systemet och jämförelser med andra nät som MSB:s Rakel skickades deltagarna i små grupper ut i Göteborg.

De hade olika uppgifter att lösa. Elfsborgsgruppens ledningsvagn blev navet i provet.

– Här i vagnen har vi apparater för alla grupper vi har ute. Vi loggar trafik och signalstyrkor som vi får inrapporterade, säger Kenneth Wassberg. Vi provar övergångar mellan olika TMO- och DMO-lägen och att gå via en mobil gateway. Resultatet av försöket kommer att sammanställas och utvärderas. Det kan i sin tur ligga till grund för fler prov och justeringar i nätet.

Göteborgs stads Tetranät är ett av de äldsta i Sverige och levererar tal- och datakommunikation till bussar, spårvagnar, servicefordon och informationssystem i Göteborg. □

Text och foto:
Pekka Hakkarainen

ORDLISTA

DMO, Direct Mode Operation: Ett läge för direkt kommunikation mellan terminaler utan basstation och bakomvarande nät

ETSI: European Telecommunications Standards Institute, Europeiska Telestandardiseringsinstitutet

Gateway: En "repeater" som medför ex sammankoppling av DMO-enheter med TMO-nätet för att öka räckvidden.

MSB: Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap

RAKEL: Radio Kommunikation för Effektiv Ledning, gemensamt radiokommunikationssystem för organisationer som arbetar med allmän ordning, säkerhet eller hälsa

TETRA: TERrestrial TRunked RAdio, öppen digital radionätsstandard publicerad av ETSI

TMO, Trunked Mode Operation: Läge där kommunikationen går i nätet

Trunked: Trunkering, systemet väljer automatiskt lämplig ledig kanal